

A hazugság

A sofőr eldöntötte magában, hogy nem fogad el pénzt a nőtől. Ha igaz lesz, ő is jól szórakozik majd. Finom italokkal kínálja meg a finom hölgyike, hideg ételeket, főlvágottakat talál fel. A magányos nők nem szeretnek főzőcskézni.

— Jöjjön el este és maradjon nálam, amíg a szolgálata le nem telik! — szölt vissza a kapuból és sokat sejtetően hunyorított hozzá.

Bene állt egy darabig, majd egyensapkáját megemelte. „Milyen csinos, milyen előkelő, mégis őt szemelte ki partnernek. Nem ez az igazi boldogság?”

Ruganyos léptekkel sietett vissza a kocsijához. Ó ez igazán fölséges!”

Nem, nem fogadhatja el, hogy a nő fizessen. Egy krajcárt sem! Amit fogyaszt majd, az egy százasba is benne lesz. Ennél a taxaméter sem mutalhat többet. Az időmérő lassan forog.

Főlesapta a „szabad,„ jelzést és haragudott magára, amiért rögtön nem tiltakozott. Csak állt a kapuban nagy maflán, nemhogy odavágta volna a nőnek: „Ugyan hölgyem, mit nem gondol! Nem vagyok én gyerek!”

Most már mindegy!

Volt még vagy három fuvarja aznap, a sofőr azonban folyton csak azon töprenkedett, miféle szerkezet ez a tündér. Leány, vagy elvált asszony? Van-e édesanyja és az tudja-e, hogyan él? Talán szerelmi csalódott és a bánatát akarja elpanaszolni? Miből tartja fönn magát? Divatszabász vagy művész? Lehet, hogy külföldön élnek a szülei és azok támogatják? Esetleg olyan vérű? . . . De azok nem szoktak ilyen finoman viselkedni. Éjszaka azt álmodta, hogy a nő a saját tulajdon villájában lakik. Tömrdek szoba nyílik egymásba, mindegyikben másfajta bútor. A falakon aranykeretes, drága festmények, a parkettán süppedő perzsák egymás hátán. És van egy komorna, aki korán megy aludni.

Megálmodta az érkezését.

A nő maga fogadta kék selyem pongyolában. Nagy ezüst serlegből kínálta, valami soha nem ízelet kristályos itallal. „GÉPKOCSIVEZETŐKNEK!” — hirdette a felirat a címkén.

— Igyon csak bátran! Ezt nem hozza ki a vérvizsgálat.

Megszólalt az ébresztő óra.

Bene fejfájásra eszmélt: nem tudta meg, mitől bánatos a tündér, amikor minden megvan. Pénze, gyönyörű lakása . . .

Hogy is mondta tegnap? „Maga jó embernek látszik, meg fog érteni engem. Jöjjön el holnap, ha végez! Vagy ha szolgálatban van, mindegy, bármibe kerül! . . .”

Ugyan mitől bánatos egy hercegnő?

Bene a huszonötödik évét töltötte a vállalatnál. Ismerte az embereket. A háború előtt meg tudta különböztetni az úriembert, az urat játszó senkifiától, az orvost a

mérnöktől és a gimnáziumi tanártól. A kereskedőt az iparostól, a „telefon-színésznőt” az igazi, szerződéses művésznőtől. A családos kispolgárt a jólőtözött agglegénytől és így tovább. Jó másfél évtizede azonban olyan embereket fuvaroz, akik azelőtt ijedten ugrottak félre a kocsija előtt. És? Olyan utasai maradtak el, akik szinte minden éjszaka vendégei voltak és őt csak „per Józsikám” szólították. „Szépen eltűnt az a világ, amikor egy egész cigányzenekart vittem föl a Svábhegyre. A kocsi tetelén is ültek a morek, a nagybőgő meg a motorház fölé volt erősítve.” A szerenádnál után őt is behívták és megvendégelték.

Futó kalandjai is szép számmal adódtak legénykorában. Egyes nők nagyúri dámaként telepedtek be a kocsijába és csak a fuvar végén derült ki, hogy egy huncut vasuk sincsen. S hogy hogyan kvittelték le a számlát mégis? . . . Űgy, hogy ezekből adódtak Bene kalandjai.

Amikor aztán megnősült, egyszeribe lehiggadt. Megszűntek a kalandok, és a potya fuvarok is elmaradtak. Kellett a pénz a családnak: az asszonynak, meg a három gyereknek, akik olyan egymásután jöttek erre a világra, mintha nem is anya szülte volna őket, hanem valamiféle automatából potyogtak volna ki.

„Talán öregszem, hogy újból megbolondultam?” — eszmélt fel kissé önmagától is megrettenve a sófőr.

— Hánykor végzel? — kérdezte tőle az asszony.

Bene megnézte magát a tükörben. „Kicsit testesebb vagyok a kelleténél”, — állapította meg szomorkásan. — „a hajam megkopott, megszürkült . . .”

— Hánykor végzel? — ismételte meg a kérdést az asszony, és meg sem várva a választ, kiment a konyhába, onnan a kamrába. Zörgeti az edényeket, gyújtóst aprít, förlőrongyokkal csapdos a levegőbe — egy percig meg nem áll.

— Mikor végzel, azt kérdeztem . . .

„Tán most megáll” — hegyezte a fülét Bene. „Talán!” Éltükben először. De tévedett. Felesége valahonnan az udvarról kiabált be:

— Hozhatnál négy fej salátát a zöldségestől, egy kiló almát! . . .

„Hát asszony ez vagy óra, hogy folyton járnia kell. Le-fele, ki-be?”. Ha beszélgetnének, ő is elmondana egy-két vicces történetet „amit az utasoktól hallott. És egy meghitt pillantást váltanának egymással — ők ketten. Mi tagadás, gyöngédségre vágyott.

— Délben kezdek! — kiáltott egy nagyot Bene, az utolsó szótagot azonban leejtette, még legyintett is hozzá. „Minek? Kár a szóért! Nincs ennek a nőnek lelke. Dehisz az anyjának sem volt., — állapította meg már nem először. Az is hogy ki tudta hozni az apóst a béketúrésből! Az öreg gyakran gurult méregbe miatta, poharakat vágdosott a falhoz, meg a ruháját is tépte. Meg is ütötte a szél hatvanéves korában, hogy fél fele megbénult, a beszéde is elakadt, és már csak legyintett az ép kezével: mindegy, nekem mindegy!

„Ha nem szólal meg, azonnal elmegyek” — határozta el magát Bene. Kitétte az óráját a kis asztalra és öt percet adott a feleségének. Persze csak magában. Ő nem engedte kicsordulni a haragját. Nem akart apósa sorsára jutni.

Letelt az öt perc. Eltette óráját és szó nélkül, ridegen ment el hazulról. Bosszúsan döngette a lábát az utca kövezetéhez, vissza sem tekintett. A váltásnál tért csak magához. Kollégája szavai térítették észhez.

— Mi újság? — kérdezte a társa.

—Szeles idő van, — rándított a vállán Bene, aztán beült a volán mellé, de csak úgy fél lábbal ahogy szokott, mikor megvizsgálja a gyújtást, meg a féket. — Mi lenne? — dörmögött magában. Mintha csak azt mondta volna: „Mi lehetne? Miféle újság lehet egyáltalán?”

Miközben az állomáson várakozott, megéhezett. "Csak pár falatot eszem, hogy kibírjam estig" — gondolta és immel-ámmal harapott bele a sonkás kenyérbe, amely a táskája fenekén lapult dél óta. „No majd este! Akkor eszem én igazán, mert annyi bizonyos, hogy annak a nőnek aztán van telke. Ez a hangjából is kitűnt, amilyen sejtelmesen mondta: Maga jó embernek látszik, meg fog engem érteni. Jöjjön el! . . .

„Ezegyszer zsvány leszek és hazudni fogok”. — határozta el magát Bene. „Hazudni ám, akár a vízfolyás. Azt füllentem az asszonynak, hogy leütöttek . . . Sohasem mondtam, de most majd mondom!..

— Köszönöm, csak időig kértem! — Szólalt meg az első utasa, és hátrafelé mutatott egy kapualjra.

— Bocsnát! Kicsit túlmentem. — röstelkedett a sofőr.

Jó húsz métert kellett hátrálnia, hogy a megjelölt háznál tegye le a harminc év körüli férfit.

— Sebjá! Mindenki vel előfordul. — mosolygott az utas. Ezzel fizetett és továbbment.

„Nolám, ez micsoda rendes ember!” — állapította meg Bene. Jó érzés volt arra gondolni, hogy vannak még rendes, megértő emberek a világon. És a szíve tájékán kellemes bizsergést érzett. Annál nagyobb volt a haragja mindazok ellen, akik ezt az elemi fokot még nem érték el.

Azalatt, míg a legközelebbi taxiállomás felé hajtott, teljes részletességgel kigondolta leütetésének szívet szomorító történetét: „Éjszaka amikor hazaállítok, először is összekócolt hajjal, tántorogva lépek be. Aztán hirtelen ledobom magam az ágyra és úgy maradok egy fél óráig. — Semmi, semmi! Ne izgasd magad! — nyöszörgöm majd, ha kérdezi az asszony, hogy mi történt. — Ugyan, ne mondd, hogy semmi! Hisz látom, — feleli ő és faggatni kezd. Én válasz helyett egy korty teát kérek, merthogy a szám teljesen kiszáradt. Erre ő kiszalad a konyhába és máris hozza a forró teát, amit majd kanalankint megfujkálva töltöget a számba. Erre én lassacskán, csak úgy a fogaim közt kezdem sorolni, mi történt: Várj csak, hadd szedjem össze! . . . Igen, egy férfi szállt be az Alagútnál és arra kifelé, merre is . . . vitette magát. Akkor már sötét volt, meg jó messze is jártunk, amikor egyszer csak villan nekem valami a tükörben. De már késő volt. Éppen rátaposok a fékre, amikor iszonytató ütést érzek itt . . . itt a fejem búbján. De akkora ütést, hogy a beleim meg a vesém is belerezdültek. A sarkamba is belehasított a fájdalom. Többre azután már nem emlékszem. Hát ez volt. — Sehol nem volt egy rendőr? — kérdezi majd az asszony. — Rendőr? Ugyan hova gondolsz? Kint az isten háta mögött? Egy lélek sem, nemhogy rendőr . . . ”

A sofőr annyira beleélte magát a koholmányba, hogy valósággal izgalomba jött. Szerencsére csendes napja volt, így csaknem teljesen zavartalanul élvezhette kitalálásait.

Egyszer, úgy öt évvel ezelőtt valóban leütötték. Pénzt alig találtak nála, mert aznap is igen gyengécske volt a forgalom. Fejbőre azonban mégis csak fölrepedt, hogy a kórházban kellett összekapcsolni. Feleségének kíméletből nem vallotta be az igazat. Nem akarta, hogy attól kezdve folyton rémekel lásson, mint a legtöbb taxis

Ielesége, akik minden nap rettegve várják haza a férjüket, s ha csak egy kicsit is késik a váltás, már egészen odavannak a félelemtől. Bene azt füllentette, hogy a garázsban a vasajtó vágódott neki a fejének. Nem figyelt oda és így történt a hal eset. Nahát, hallgathatott eleget, hogy miért nem vigyáz jobban. Miért nem néz maga köré, a háta mögé, a feje fölé . . . Akinek gyerekei vannak, annak folytonosan figyelnie kell minden irányban, a háta mögé, a feje fölé, és mindenfelé. Olykor a szemrehányások hallatára, már-már azon a ponton volt, hogy kivallja az igazat. De aztán mégis sikerült visszafognia magát, mert győzött benne a jószívűség, az irgalom. De majd most nem! "Ugyan jószívűség! A hülyeség, az győzött bennem". — állapította meg magában. „Hülyeség, hülyeség, hülyeség!” ismételtette gondolatban, de olyan erővel, hogy csöpp kis híja ki nem mondta. Hiszen magyarázkodhatott volna az utasai előtt, ha pusztá véletlenségből kicsúszik a száján: hülyeség! A szótlantul üldögélő, szemmelláthatólag haragban álló házaspár joggal hihette volna, hogy a megjegyzés rájuk vonatkozik.

Bizony nehéz a taxisofőrnek! Alkalmazkodnia kell, folyton csak alkalmazkodni. A szótlan utas mellett szótlannak maradni, a beszédes emberrel szóbaelegyedni, viccein nevetni, bizalmaskodását jó szívvel venni. Még jó, ha tudni lehet, kiben mi lakik.

A sonkás kenyér inycsiklandóan kandikált ki a táskából, mialatt Bene tervezett utolsó fuvarjára várakozott a téren. „Szépen száll le az este. Most már kibírom addig!” — mondotta magában, de már nyitnia is kellett az ajtót, mert minden krémmel megkent, kifestett nő kocogtatott az ablakon. A sofőr, mint akit álmából riasztanak, megdörzsölte a szemét és máris sietett ajtót nyitni a hölgynek.

— Kényszer! — jelentette ki a nő és kényelmesen betelepedett a hátsó ülésre.

— Szóljak a rendőrnek? — kérdezte önkéntelenül Bene, mert mindig felháborította, ha egyes férfiak — rendszerint részegek — annyira kivetkőztek önmagukból, hogy védtelen nőkkel merészkedtek erőszakoskodni.

— Nem akarom! — tiltakozott a nő, és pedig olyan hevesen, hogy Bene azon nyomban letett lovagias szándékáról, s már csak az utirány felől próbált érdeklődni.

— Most várjuk meg, hogy ő mit akar, mert érzem, még így hátulról is érzem, hogy a szemével kényszerít, — felelte a nő, amiből a sofőr két dologra következtetett. Először is, ahogy mondani szokás: a hölgy kissé bogaras, másodszer pedig, hogy a „szemmelverő” férfi is velük tart majd, sőt hogy már nem is járhat messze.

Bene jóslata bevált. Alighogy kigondolta mindezt, egy fiatal férfi lépett a kocsijához és illedelmes hangon bekéredzkodott.

— A megértés, kérem . . . Fő a megértés! — kockáztatta meg az oktató szavakat Bene, mert némi atyai türelmetlenséget érzett az ilyen tejfölösképű ifjoncok iránt, akik maguknál korosabb hölgyeket hajkurásznak, még hozzá nem is valami megengedhető eszközökkel. „Szuggerálja, biztosan szuggerálja”, — gondolta a sofőr és már a tenyere is viszkedett a gondolattól: „Lenne csak a fiam, de bizony lekennék neki egy pofont, és még meg is érdemelné!” — morfondírozott magában. De mint életében annyiszor, most is alaposan melléfogott a helyzet megítélésében.

— A megértés! — vágott vissza az ifjú. — Szép szavak! Megírta azt már Karinthy Frigyes, hogy mi férfiak csupán eszközök vagyunk a nők kezében, — toldotta meg a fiatalember. — A Hűvösvölgybe megyünk, uram!

„Hát igen! Lehet, hogy mindez igaz” — gondolta Bene.” Nem tudom még, hogy én is nem egy unatkozó nőt talállok-e, aki csak szórakozni akar velem. Akinek csak a férfi kell, vagy még az sem. Esetleg egy hűséges kutya is megjárna, csak éppen elütötte a autóbusz, s most nincs, aki az ürt betöltse. Igen, talán én is csak kutyának kellemek, nem másnak.”

— A Hűvösvölgybe! — ismételte meg a fiatalember, mert a sofőr nem eszmélt fel azonnal.

Végre elindultak.

Pár perc múlva már szabad területen voltak, mert Bene a megengedett legnagyobb sebességgel hajtott. „Minél előbb meg kell tudnom, mi az igazság!”, — sarkalta magát és szünet nélkül adagolta a gázt.

A gyéren felállított lámpaszlopok egymásután villantak el mellettük. Szép, tiszta idő volt. A közvilágítás sárgás színét úgy kifehéřítette a hold sokezer gyertyányi fényerejével, mint a klórozott mosószer a fehéřneműt. A széles úton még az asztalra pergett virágszirmok is tisztán kivehetőkké váltak.

— Hoztál takarót, aranyozott rubintom? — kérdezte a fiatalember.

— No majd a pusztá földre ülök! — válaszolta a nő és egy termoszt húzott elő a táskájából. Átnyújtotta a fiatalembernek: — Igyál egy kis rumos teát!

— Á rum! . . . — kiáltott fel az ifjú és nevetett. — Ezt adják a katonáknak is ütközet előtt. Növeli a harcképességüket. — mondta és úgy nevetett, mintha sose akarná abbahagyni.

Ekkor egy pofon csattant a hátsó ülésen.

— Nesze — mondta harciasan az asszony. — Az enyémet máris megnövelte, — tette még hozzá és elhúzódott a fiatalembertől. Mindketten sértődötten hallgattak egy jó darabig.

„Hidegvér!” — biztatta magát Bene. — „Csak most őřizd meg a hidegvéredet! Hamarosan végzünk ezzel az átkozott fuvarral.”

— Meddig óhajtanak? — akarta kérdezni utasaitól, de nem volt ideje kimondani, mert vagy százötven-kétszáz méterre egymásbaolvadt szerelmes pár bukkant elébük az úton. A fák közül sétáltak ki, s mitsém törődve a várható veszéllyel, nyugodtan keresztülvonultak az úton.

Bene rájuk reflektorozott, de lassítani nem lassított, mert úgy ítélte meg a helyzetet, hogy még éppen el tud siklani mellettük.

E pillanatban azonban váratlan dolog történt. Bene nőutasa hirtelen nagyot sikoltott:

— A férjem! — kiáltotta fülsiketítő hangon. — Álljon meg! — parancsolta a sofőrnek és a nyomaték kedvéért a vállára tette a kezét.

— Megőrültél? — ripakodot rá a fiatalember. — Meg akarsz halni?

— Álljon meg! — kiáltotta megegyszer a nő és megrántotta a sofőr vállát.

Az újabb kitérésre a sétáló pár valósággal megmerevedett az út közepén.

Bene kétségbeesetten fékezett.

Erre emlékezett még és arra, hogy a szerelmes párnak az utolsó pillanatban még sikerült elugrani a kocsni elől.

Mellén arasznyi horzsolással, fején pedig egy bevarrt repedéssel ballagot haza Bene reggel a kórházból. Kábult volt, tagjai sajogtak a fáradságtól, mintha vaiaki alaposan összeverte volna. Kimondott lájaldmat azonban csak a mellkasában érzett, s azt is csak olyankor, ha a szokottnál mélyebbet sóhajtott.

Hét óra lehetett, amikor hazaért. Még a lépcsőházban volt, amikor nyílt az ajtó. felesége az előszobában várta.

— Mi történt veled? — kérdezte az asszony elgyötört, rekedtes hangon. — Egész éjszaka nem aludtunk.

Bene szó nélkül lépett be a szobába. Fiai éppen akkor ébredeztek.

Becsukta a hálószoba ajtaját, aztán egy hirtelen fordulattal a székbe huppant és csak nézett maga elé bosszusan, anélkül, hogy egy árva hang elhagyta volna a torkát. A szája is száraz volt, ezért aztán mégúgysem volt kedve beszélni.

A felesége követte őt a szobába és ugyancsak némán állt meg az ajtó közelében.

Bene fölneézett rá egy pillanatra és a nő szeméből kivillanó riadalomtól fékezhetetlen indulat támadt benne.

— Mit nézel? — kiáltotta olyan hangosan, hogy az asszony észrevehetően beleremegett.

Bene fölállt. Az asszony elsápadt és nagyot nyelt.

— Nem vigyáztam, — mondta valamivel halkabban a sófőr. — Nekimentem egy nőnek. érted? Egy hercegnőnek! — emelte fel ismét a hangját, de akkorra már az ökle is összeszorult.

Az asszony szemében mintha valami felismerés lobbant volna lángra: fejét lehajtotta és ijedten hátralépett.

Bene rárontott.

— Megcsaltalak! — üvöltötte és felemelte az öklét. — Nem hallod?

Az asszony ránézett és szigorú tekintettel mérte végig.

— Nézd meg magad a tükörben, aztán beszélj! — parancsolta, majd odalépett a férjéhez és szeliden belekarolt. A toalett asztalkához vezette.

— Nem igaz! — ordított fel a sófőr, amint a képét meglátta s fején a kötést. — Nem igaz! És teljes erejéből belevágott a tükörbe.